

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 391/2019-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. decembra 2019 v zložení z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., Plynárska 7/B, Bratislava, IČO 50052560, právne zastúpenej advokátkou Mgr. Hanou Kulíškovou, Klariská 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a 3, základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 62/2019-273 zo 16. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., Plynárska 7/B,

Bratislava, IČO 50052560 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie čl. 2 ods. 2 a 3, základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 62/2019-273 zo 16. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka uzavrela 2. októbra 2017 s [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobca“ alebo „dlžník“) zmluvu o spotrebiteľskom úvere na refinancovanie v sume 5 000 € so zmluvným úrokom 18,87 % ročne. V rovnaký deň sťažovateľka a dlžník uzavreli aj dohodu o zrážkach zo mzdy. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že dlžník sa dostal do omeškania so splácaním úveru, na úhradu ktorého ho opakovane písomne i prostredníctvom SMS správ vyzývala. Vzhľadom na neúspešnosť výziev zaslala sťažovateľka zamestnávateľovi dlžníka žiadosť o vykonávanie zrážok zo mzdy.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že 8. januára 2019 jej bolo doručené uznesenie Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 Csp 1/2019 z 8. januára 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie, „... ktorým žalovanému ukladá povinnosť zdržať sa výkonu práv veriteľa z Dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 02. 10. 2017 k Zmluve o spotrebiteľskom úvere... uzavretej medzi žalobcom a žalovaným a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]... ukladá nevykonávať zrážky zo mzdy... a to až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn.: 17Csp/1/2019“.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia potvrdil.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti rozsiahlo uviedla dôvody podania odvolania proti uzneseniu okresného súdu, ako aj dôvody podania ústavnej sťažnosti (ktoré sú v značnej miere totožné). Napadnuté uznesenie sťažovateľka považuje za arbitrárne

s výraznými prvkami svojvôle a v rozpore s dlhodobou konštantnou súdnou praxou. Uvedené závery sťažovateľka odôvodnila najmä tým, že podľa jej názoru neboli splnené zákonné podmienky na vydanie neodkladného opatrenia, všeobecné súdy aplikovali právne predpisy, ktoré sa na danú vec nevzťahujú (aplikácia práva Európskej únie), prekročili svoju kompetenciu, pokiaľ rozhodovali o skutočnostiach, na ktoré nemali oprávnenie, neoprávnene prioritizovali žalobcu ako spotrebiteľa, nezaoberali sa dôkazmi predloženými sťažovateľkou a krajský súd nekriticky prevzal argumenty žalobcu, čím porušil princíp rovnosti.

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezom: *„Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16.04.2019, sp. zn. 17Co/62/2019-273 bolo porušené základné právo Sťažovateľa podnikat' podľa ust. článku 35 ods. 1 Ústavy SR, princípu právnej istoty podľa čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy SR súvstážne s právom na spravodlivý proces, základné právo Sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa ust. článku 46 ods. 1 Ústavy... a právo Sťažovateľa... podľa ust. článku 6 ods. 1 Dohovoru...“*

Uznesenie Krajského súdu... sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Krajský súd v Trenčíne je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou

od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

9. Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) až g) zákona o ústavnom súde.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

14. Jadrom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o nenaplnení zákonných podmienok na vydanie uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia, čo v konečnom dôsledku viedlo k porušeniu jej základných práv. Sťažovateľkina argumentácia je založená v podstate na tvrdení, že zmluva o úvere ani dohoda o zrážkach zo mzdy neobsahujú neprijateľné zmluvné podmienky, a preto je vydané neodkladné opatrenie nezákonné.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

15. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že neodkladné opatrenie podľa Civilného sporového poriadku je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v jeho priebehu nastať. Z povahy nariadeného neodkladného opatrenia vyplýva, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením nezískava jeden z účastníkov definitívne práva, o ktorých sa má rozhodovať v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov (m. m. I. ÚS 42/2018).

Z uvedených dôvodov je preto ústavný súd vo svojej judikatúre zdržanlivý v prieskume uznesení, ktorými sa rozhoduje iba o neodkladných opatreniach (porovnaj II. ÚS 261/2013, I. ÚS 141/2017).

16. Pridržiavajúc sa svojej konštantnej judikatúry, ústavný súd zdôrazňuje, že rozhodnutia všeobecných súdov o nariadení neodkladných opatrení meritórne preskúmava zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu rozhodnutí tohto druhu pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť

do rozhodnutí súdu o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by takým rozhodnutím došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor so základným právom na súdnu ochranu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

17. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ale aj uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, s ktorým sa krajský súd stotožnil.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. II. ÚS 809/2016).

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu, kde je uvedené: *„Podľa názoru súdu sú splnené zákonné podmienky na jeho nariadenie a návrh je dôvodný. Vykonávaním zrážok zo mzdy žalobcu za situácie, že je dôvodne spochybnená platnosť dohody o zrážkach zo mzdy, na základe ktorej sa majú zrážky uskutočňovať, hrozí žalobcovi bezprostredná majetková ujma. Realizovaním zrážok z jeho mzdy na základe neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy mu neoprávnene ujde časť mzdy, ktorú by inak mal vyplatenu. Nariadením navrhovaného neodkladného opatrenia podľa názoru súdu nedôjde na strane žalovaného k tak závažným následkom ako na strane žalobcu, ktorého mzda je zdrojom jeho obživy a slúži na úhradu jeho výdavkov. Nariadené neodkladné opatrenie nemá žiadny vplyv na povinnosť žalobcu, ako úverového dlžníka... Záverom súd poukazuje aj na právny názor Krajského súdu v Trenčíne vyjadrený v uznesení č. k. 5Co/80/2016 – 27 zo 16. februára 2016, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok újijného práva a to ex offio súdnu kontrolu zákonnosti zmluvných plnení pre dodávateľa, napr. z pohľadu neprijateľných zmluvných podmienok z pohľadu dodržania náležitostí*

zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa ust. § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorých absencia je sankcionovaná bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru, prípadne z pohľadu platnosti dojednaní úrokov z úveru z pohľadu dobrých mravov a pod.“

19. Krajský súd, nadväzujúc na závery okresného súdu, reagoval na argumentáciu sťažovateľky síce stručne, ale ústavne akceptovateľným spôsobom (s ohľadom na podstatu neodkladného opatrenia). Z napádaného uznesenia je zrejmé, na základe akých právnych predpisov krajský súd rozhodol a akými úvahami sa spravoval. Krajský súd konštatoval, že po preskúmaní uznesenia okresného súdu, ako aj spisového materiálu sa so závermi okresného súdu stotožnil, a na zdôraznenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia v podstatnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: „... *Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že žalobca preukázal potrebu bezodkladne upraviť pomery do rozhodnutia vo veci samej... Realizovaním zrážky zo mzdy na základe takejto dohody, o ktorej žalobca tvrdí, že je neplatná, by bol totiž vytvorený taký stav, pre ktorú by rozhodnutie vo veci samej pre žalobcu stratilo opodstatnenie.*

... bezprostredne hroziaca ujma v tomto prípade je evidentná práve z účinkov, ktorými disponuje dohoda o zrážkach zo mzdy.“

20. *Vychádzajúc z citovaných častí uznesení okresného súdu aj krajského súdu s ohľadom na charakter neodkladného opatrenia, ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia krajského súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Vo veci sťažovateľky primárne okresný súd, ale následne aj krajský súd dostatočne zvažil následky vydania neodkladného opatrenia vo vzťahu k obom stranám sporu, ako aj samotné zákonné predpoklady na vydanie takého rozhodnutia. Krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom ozrejmil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k posúdeniu základnej právnej otázky, ktorou bola nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov nariadením neodkladného opatrenia formou zákazu vykonávania zrážok zo mzdy. Preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne*

neodôvodnené alebo arbitrárne, ale ako také, ktoré sú v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

21. Ústavný súd opakovane judikuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

22. Vo veci sťažovateľky je potrebné upozorniť na kľúčový aspekt, a to, že krajský súd nerozhodol s konečnou platnosťou o právnych vzťahoch týkajúcich sa sporu medzi žalobcom a sťažovateľkou. Uvedený záver ústavný súd opiera o skutočnosť, že neodkladné opatrenie ukladá povinnosť zdržať sa výkonu zrážok zo mzdy „do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn.: 17Csp/1/2019“.

V súvislosti s tým, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd, vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, podčiarkuje, že na základné právo na súdnu ochranu zásadne nazerá ako na právo „výsledkové“, to znamená, že posudzuje, či požiadavkám vyplývajúcim z obsahu tohto základného práva zodpovedá súdny proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

23. Na základe uvedených záverov je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

24. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti v prvom rade zdôrazňuje, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva hmotného charakteru garantovaného prostredníctvom čl. 35 ods. 1 ústavy v priamej príčinnej súvislosti, resp. na základe

identickej argumentácie ako namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Za okolností, keď ústavný súd v časti III.1 tohto uznesenia dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak neprichádza do úvahy ani záver o porušení sťažovateľkou označeného práva hmotného charakteru.

25. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

26. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie o predbežných opatreniach, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000, sťažnosť č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 dohovoru *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia, ako aj III. ÚS 59/2012, III. ÚS 309/2012, IV. ÚS 67/2018).

27. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4 K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

28. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že označený článok ústavy neobsahuje žiadne základné práva alebo slobody. O jeho prípadnom porušení by ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mohol rozhodnúť len v spojení s porušením

niektorého zo základných práv alebo slobôd. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že žiadne zo sťažovateľkou označených práv nemohlo byť porušené, neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy.

29. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru, že je potrebné ústavnú sťažnosť ako celok odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu